EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Paisatge | Josep Girabal Guitart i Josep M. Mata-Perelló (Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central) | Actualitzat el 19/02/2021 a les 11:45

Les pintures rupestres de Sant Fruitós de Bages

L'any 2016 un escalador que s'enfilava per una balma prop de les Brucardes es va adonar que a la roca hi havia unes pintures poc perceptibles. Ho va fer saber als Agents Rurals, que van comunicar la troballa al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat.

Aquest organisme va proposar una intervenció arqueològica que es va fer el desembre de 2016 i gener de 2017. Posteriorment es va construir un tancat per protegir el lloc, del qual té cura l'Ajuntament i ofereix visites guiades sota demanda. Com a manifestació d'art rupestre s'ha atorgat a aquestes pintures la consideració de Bé Cultural d'Interès Nacional, aconsellem fer-hi una visita. El camí que des de les Brucardes porta a la balma de les pintures ens servirà per observar la geologia del lloc. Ja a l'inici del camí trobarem còdols ben arrodonits que pertanyen a una terrassa fluvial del Llobregat, prova que el riu passava per aquí fa centenars de milers d'anys. Seguint el corriol anem trobant roques sedimentàries d'origen marí, principalment lutites i gresos; les primeres procedeixen de sediments fangosos, mentre que els gresos havien estat sorra de platja. Es van dipositar aquí fa uns 40 milions d'anys, quan Sant Fruitós era al mar, en un llarg golf obert al Cantàbric. Els sediments els aportava un riu torrencial que desembocava a la costa sud formant un gran ventall al·luvial. La grava es quedava prop de la costa però el fang i la sorra arribaven fins aquí, moguts pel mar.

L'erosió afecta de forma diferent els dos tipus de roques: les lutites s'alteren i es desgasten fàcilment, mentre que els gresos són molt més resistents, de manera que quan en un pendent

tenim lutites per sota dels gresos es pot formar una balma, un abric natural com el que ha permès la conservació de les pintures. Dins els estrats de gres s'observen una mena de boles fetes de la mateixa roca, es poden desprendre fàcilment quedant la cavitat rodona on estaven encastats; solen tenir de 10 a 20 cm i l'aparença de còdols, però no van pas arribar aquí com a pedres arrodonides sinó que tant les boles com la roca sencera es van originar a partir del sediment sorrenc. Les pintures són poc perceptibles, ja que el color no és gaire diferent al de la pedra. Va molt bé observar-les tot consultant el plafó informatiu on estan fotografiades amb el color més contrastat. Es tracta d'un conjunt mural realitzat alhora i el formen onze figures esquemàtiques associades a les primeres cultures metal·lúrgiques: Calcolític, Edat del Bronze i principis de l'Edat del Ferro. S'hi observen animals quadrúpedes, barres i una forma estrellada a l'entorn del cap d'una figura humana esquemàtica, interpretada com una divinitat o un personatge sagrat, caràcter que s'atribueix a tot el mural. No s'ha fet una anàlisi dels pigments que es van utilitzar. Aparentment es tracta d'hematites, un òxid de ferro de color vermell fosc, un mineral força abundant, però no pas al Bages. I les boles devien cridar l'atenció de l'artista prehistòric, ja que va aprofitar-ne una de seccionada arran de paret per encabir-hi el cap del personatge envoltat d'una forma estrellada, sens dubte per remarcar-ne la importància, una combinació ben interessant de geologia i art rupestre.
[despiece]**Nom del paratge:** Les Brucardes.
Situació: Molt a prop de la urbanització de les Brucardes. En una corba pronunciada del carrer Riu d'Or trobarem un plafó indicatiu i l'inici d'un corriol fins a trobar el tancat que protegeix l'indret.
Situació geològica: La zona forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre.
Importància geològica: El recorregut ofereix una bona mostra de roques d'origen marí i el congost de Llobregat. Les pintures rupestres són un element afegit de gran importància.
Materials geològics: Gresos i lutites d'origen marí i grava d'una terrassa fluvial.
Edat de la formació: Eocè Superior, a l'entorn de 38-40 milions d'anys. El congost és geològicament recent, de fa menys d'un milió d'anys, mentre que les pintures tenen una antiguitat superior a 5.000 anys.[/despiece]